

Tolminski glas

Leto II. - Štev. 13 GLASILO TOLMINSKIH DOMOBRANCEV

Tolmin, 31. marca

Misel ob vstajenju

Kristus je šel skozi morje trpljenja in žrtve, predno je umrl in nato povelčan ustal iz groba. Kakor je bila strahotna njegova smrt, tako je veličastno neskončno lepo njegovo vstajenje.

Brez trpljenja si človeštva ne moremo misliti. Zakaj že v raju ob prvem grehu je bilo prvima staršema rečeno: „V polu svojega obraza bosta jedla kruh.“ In trpljenje v globini svojega bistva ni nekaj absolutno slabega, kajti ono je listi prečiščevalce vsega, kar je v nas samo človeškega, prečiščevalce, po katerem moremo in bi vsi morali spoznati sami sebe, spoznati svoj cilj in svoj namen. Kajti šele ko najdemo vse to, smo ljudje z dušo in telesom, In če zmo se morda zarotiti, da bomo s sveta iztrebili trpljenje, je ves naš boj zaman in brezuspešen, Kajti proti osnovnemu trpljenju, to je proti človekovi žalosti in bolesi, ni pomoči in je tudi ni treba, ker je to osnovno trpljenje političano, da izžiga rane k novemu zdravju...

Pa je trpljenje in so muke, ki jih povzročajo človeku krivice, storjene od strani človeka, po besneli goni ter sovraštvo. Trpljenje s te strani pa moramo preprečiti in se moramo nujno boriti proti povzročevalcem. Toda vedeti moramo, da smo morda včasih tudi mi sami tiisti, ki smo krivi, da drugi trpijo. Če je tako, pojdimo vase, spoznajmo svojo krivdo in postanimo drugačni. Saj je brez nas dovolj trpljenja na svetu! Kar pomistimo, da mora steherni človek, vsaka človeška usoda ili k vstajenju te skozi Veliki teden, to je skozi trpljenje na Olsko goro, skozi trnje in zasmehovanje pa ob Judeževem poljubu na Kalvarijo smrti k Veliki noči in novemu rojstvu.

Naj bi zaslužnje trpljenja Gospodovega odgnilo spred oči zapeljanih zamohtko komunistično zagrinjalo, Naj bi bilo vstajenje Gospodovo vslojenje nas vseh, vstajenje iz noči ne-spoznanja in tavanja k dnevu spoznanja in najdenja samega sebe.

Naj bi naš narod, ki gre čez Kalvarijo krvavega Velikega petka prišel močan in svetel k najtežjemu dnevu narodne svobode.

Naj bi mi vsi po luči spoznanja bili dobri kakor otroci, močni v globoki bratovski ljubezni in tako složni pričakovali bodočih dni. Naj bi poslata naša srca kakor darovalne žare in bi ljubezen v njih bila kakor kadilo. Naj bi v bodočih dneh, ki prihajajo z nezadržanim zagonom, mi vsi bili ljudje, odkupljeni s krvjo Velikega tedna za novo rojstvo in novo življenje...

Saj je kri na Kalvariji prelita tekla tudi za nas, tekla tudi za naš narod.

Kaj nam utegne prinesiti prihodnjost?

Ko je Rusija preko Bolgarije vdrla na Balkan, je bilo jasno, da bo spor, ki je že dolgo tlel med zapadnimi zavezniki in Sovjetijo, zavzemal vsak dan večji obseg in prihajal vse bolj do izraza. Saj se je sovjetska Rusija približala k za Anglijo najbolj občutljivi točki - Sredozemlju in Dardanelam, to je tistemu področju, na katerega Anglija ne pusti nobenega nevarnega tekmeca in se je dosedaj znala vsakega iznebiti ter je za to vselej rada tvegala vojno.

In ta spor se prikazuje v vedno bolj jasnih oblikah. V izjavah odgovornih državnikov dobiva že konkretne oblike. Pred približno enim tednom je Rusija odpovedala prijateljsko pogodbo Turčiji in ni morda ravno slučaj, da rabi pri tej odpovedi dobesedno iste argumente, kot jih je robila pri odpovedi sovjetsko-finske pogodbe pred svojo prvo - ruskofinsko - vojno. Ta zanimivost je vznemirila seveda vse ameriške liste, ki sedaj pod velikimi naslovi napovedujejo bližnjo turško-rusko vojno, ki naj bi se začela s sovjetsko vojno napovedjo in napadom, kajti Stalin si hoče na vsak način osvojiti Dardanele.

Ker stoje za Turčijo Anglija in Amerika, je gotovo, da bo ta spor zavzel širši obseg. Že sedaj se ne omejuje več na časopisje, tudi razni odgovorni činitelji prizadetih držav dajejo izjave, ki jasno in skoraj brez ovinkov ali prikrivanja kažejo, da je prepad med zavezniki vsak dan večji in globlji, že nepremostljiv. Že je stvorjen blok zapadnih demokracij proti Sovjetom. Naj navedemo le nekaj primerov:

Ko je 18. januarja letos Kralj Peter II. tako odločno obsodil sporazum Tito-Šubašič, je ameriški podtajnik za zunanje zadeve izjavil, da niso izjave kralja Petra v ničemer pretirane. Isti je komaj nekaj dni pozneje pred zbranimi novinarji napadel skoraj direktno Sovjetijo, češ da nihče ne more trditi, da sovjetske čete prinašajo svobodo zaslužnjem narodom, ako sovjetska vlada ne dopusti, da bi

prišli v te dežele zastopniki svetovnega tiska. Pri konferenci delavstva v Londonu, kjer so bili zbrani delavci celega sveta, so se zastopniki severnoameriškega delavstva izrazili, da se te konference ne marajo udeležiti in sicer zato, ker ne morejo prisostvovati kongresu delavstva, ker zastopniki neke dežele niso svobodno izvoljeni od delavcev samih, pač pa imenovani od države in stranke, ki izvajata najhujšo diktaturo nad delavci v deželi.

V ameriškem časopisu „Lajf“ osebni prijatelj Roosevelta v članku - Svet gledan iz Rima - svari državnike pred nevarnostjo boljše vize Evrope. V tem članku se ne govori več o važnosti uničenja Nemčije, temveč o zgodovinski nujnosti, da se ustvari koalicija zapadnih demokracij proti boljševizmu.

Angleški zunanji minister Eden je v nagovoru, ki ga je imel ta teden pred angleško-grškim društvom v Londonu, podčrtal dejstvo, da se bo Anglija z vso energijo borila proti vsakomur, ki bi skušal in ki skuša izpodrinuti angleški vpliv v vzhodnem Sredozemlju. Ker se Nemčija tam trenutno ne bori, je jasno, na naslov katere države so bile izrečene te besede.

Na teh kratko nakazanih dejstvih si vsak bralec lahko sam naredi potrebne zaključke. Morda nam najbližja prihodnjost prinese največja presenečenja.

Tito - Badoglieva pogodba resnična

Kot javljajo iz Rima, se je ustanovil tam odbor za ohranitev Reke Italiji. Načeljuje mu bivši predsednik vlade pred D'Annunzijem na Reki, Cianella, češ da je Reka v nevarnosti, ker jo je Bonomi odstopil Titovi Jugoslaviji. Iz zgoraj navedenega nujno sledi, da je že večkrat objavljen pakt Tito-Badoglio, po katerem naj bi ostali vsi kraji razen Reke Badoglievi Italiji, resnica.

Tovariš Taras iz Brd

Bi morda kdo mislil, da v Brdih nimamo vidnih rdečih osebnosti. Ni tako! Tako tipičnega in visokega osvobodilnega funkcionarja kakor ga imamo v Brdih pa res ne dobite kar tako, čeravno bi ga nekateri radi tudi drugod posnemali. Bi kdo mislil, da je njegova hiša kaka kmečka bajta. Kajše! In obleka, ki jo nosi? Tudi ko čaka, da bo odgovarjal oblastem se v ničemer ne razlikuje od obleke drugih rdečkarjev? Se tudi moti! Pa govoriti kako zna! Celo po latinsko vam jo udari ta izobraženi naš visoki funkcionar. In celo to bi vam vedel povedati, da komunizem ni proli veri in da eno je vera, Bog, duša, Cerkev in nekaj drugega komunistična stranaka, telo, borba za vsakdanji kruh.

To vam je mož! Jasna načela in dosledna izvajanja! Obojno: cerkveni in partijski funkcionar. In kdo mu more do živega! Ni uspelo niti nemškemu topu, ki je nekoč ciljalo njegovo hišo in hotel zasuti pod ruševine našega tovariša Tarasa in pa tovariša Vilfana z njim. Ni uspelo niti listim, ki so si naredili izrecno nalogo razbremeniti to visoko briško osebnost in podreti steber briške komunistične zgradbe. Naš tovariš se namreč zna izgovoriti tudi po nemško in zelo spretno zna uveljaviti svoje „hauptmanstvo“ iz časov zadnje, to je prve svetovne vojne. Naš tovariš zna spretno napeljati vodo na svoj mlin pri vsakem, ki bi mu hotel skrajšati življensko pot po briških gričih, beneških ravninah, tolminskih hribih. To vam je funkcionar, ki zna varovati zaupane mu arhive. Ko se bliža nevarnost, kar cel snop papirjev pod pazduho in brž skozi vrata na plac, nato še skozi ena in druga po stopnicah in po lestvici, ki jo ima stalno pripravljeno, da zgine z njo v „bunker“ nad omaro, kjer je skrbno pripravljeno skrivališče in udobno ležišče, v katerem je že marsikdo z našim Tarasom mirno spal in „užival“ svobodo.

Tovariš Taras! To vam je požrtvovalen človek! Kdo ga še ni videl vsega preobloženega in hropečega mimo Kožbane in Kobalarja na poti v tolovaško bolnico, kamor je nešteto tokrat prinašal duševno in telesno uteloholnim rdečim bratcem. In na vseh milingih križem po vseh Brdih! Kdo ga ne bi občudoval, ko je, tudi dvakrat ali trikrat stopal na oder pod hrastom, da je predstavil zavezniške odposlance in druge veljake kakor se

je to godilo med Kožbano in Nozna, pod Koblarjem Pa tudi v privatnih razgovorih so kaj zanimive njegove izjave: „bodočnost“ je komunistična, zato nočem zamuditi vlaka, da se mi ne zgodi isto kot goriškim prosvetljencem“

In pri gospodarskih komisijah, kako je tovariš Taras ves preobložen z delom in skrbjo za ljudski blagor! Brez njega in mimo njega ničesar! In kako je navdušen za „narodno vojsko“. Zgodilo se je, da je neka zaskrbljena žena prihitela k našemu tovarišu v upanju, da doseže po njegovem posredovanju, da bi pustili moža doma, a bridko je spoznala, da je tovariš še bolj strupen ko vsi drugi, saj ji je le-ta zabrusil v obraz: „Kaj, doma bo služil svobodo!, vsi v partizane!“

„Slovenec sem... tako je mati d'jala...“

Tisočletja so že pretekla od tedaj, ko so živeli evropski narodi skupno življenje v pradžini. Tedaj so bili vsi ena sama enota s skupnim jezikom in z istimi težnjami. Toda kmalu so se posamezne skupine odtrgale od tega „pranaroda“ in so šle dalje v nove kraje živeti svoje lastno življenje.

Tedaj so odšli iskati svojo domovino tudi naši predniki. Prodirali so v puste, neobdelane kraje, šli so v doline naših rek Soče, Save in Drave, naselili so se v vznožjih visokih Alp in Karavank, osvojili si Kras in prišli do sinjega Jadrana. In s svojimi pridnimi rokami so iz gozdov in goličav ustvarili polje, postavili hišice in nam dali našo domovino, ki je polna lepote in polna pesmi.

Ta naša zemlja, ta slovenka zemlja je prepojena z znojem naših očetov, prepojena z dragoceno krvjo naših junakov, ki so v tisočletjih branili svoj dom in svojo grudo. In vse te sinove slovenske matere so združili isti ideali, težile jih iste bolečine, jim vedrilo srca isto veselje. Narod na tej zemlji govori — odkar tukaj živi — isti jezik. Skupna zemlja, tisoč in petsto let že naša last, isti jezik, povsem različen od drugih jezikov, ista zgodovinska preteklost, enaka težnja po svetli bodočnosti, ista kri, to je slovenski narod in nihče ne bo te resničnosti ubil.

V svoji zgodovini je dokazal slovenski narod svojo moč, svojo upravičenost in svoje poslanstvo. Postavil si je ob drugih velikih narodih časten spomenik. Brez sramu stoji njegova kulturna višina ob kulturah drugih narodov, lepa knjiga je naše bogastvo, ki ga prelivajo v vse evropske jezike, globoka umetniška slika roma v svet in tudi drugi

Pozna samega Beblerja, da ne govorimo o Vilfanu, ki ga je imel že večkrat v gosteh. Upa se vsakemu ugovarjati, vse za podvig stranke in „ljudstvu v prid“ kot pravi. Zaradi ugovorov je ob priliki nekega, menda zadnjega, srečanja z Vilfanom moral v taki „človekoljubni narodni vlogi“ slišati celo Vilfanovo psovko, da tako govorjenje razodeva sredinca. Razumljivo, da je naš tovariš moral marsikatero besedo preklicati in se stokrat pridušiti, da ni in ne bo nikoli sredinec, marveč zaveden komunist. Tako naš Taras vse junaško prenaša in vztraja v „delu za osvoboditev“ listega slovenskega naroda, ki se ga je še pred nedavnim sramoval, ko ga je s svojo, sicer revno, laščino pomagal potujčiti in mu je obrnil hrbet, saj si je celo skrajšal priimek za vse črke s strešico, ki jih laški jezik ne pozna in ne mora prenesti. Slava mu in pa - hitri konec!

občudujejo njeno lepoto. Na svojo univerzo in akademijo znanosti, ki sta najvišji kulturni ustanovi, moramo biti Slovenci prav tako — kot so drugi narodi na svoje — ponosni! In vse kar imamo, to nam zgodovina ni dala sama od sebe — priborili smo si z delom in bojem.

Sinovi slovenskega naroda so lahko ponosni na svoj narod, ni se jim ga treba sramovati. Zato tudi nikdar svojega imena ne bodo zatajili, nikdar pozabili svojega jezika, nikdar žrtvovali svojih narodnih idealov za druge ideale! V tem ravno naj se ločijo od tistih, ki so se udinjali komunizmu, da v breznarodni, mednarodni in protinardni organizaciji OF pomagajo podpirati revolucijo, ki hoče samo svetovno vladati pod vodstvom azijskih proletarcev.

Mi ne tako! Nam mora biti prva skrb naš narod, najprej moramo biti Slovenci, potem šele vse drugo. Šele tedaj bomo zares pravi sinovi svojega majhnega naroda. Sinovi, ki svoj narod ljubimo neizmerno, ki ga vodimo tudi preko težav v močni veri v svetlo bodočnost, sinovi, ki smo sami čuvarji njegove sedanjosti in tvorci njegovega življenja.

Slovenec sem, Slovenec čem ostati!

Našim čitateljem

Uredništvo našega lista bi rado odkupilo od cenjenih čitateljev, ki številke našega lista hranijo, nekaj kompletnih številk prvega letnika ali pa tudi posamezne številke. Kdor bi se v tej reči zanimal, naj se zgleda čimprej v prostorih uredništva, via Morelli 25, Gorica.

VELIKONOČNA PRILOGA

J. V.

KJER SMO KRI PRELIVALI

Velikonočna poslanica domobrancem

Imperativ današnjega časa je, da odloča kri, da odloča boj, in kjer koli prelivate kri vi, slovenski fantje in možje, kjer koli stojite na straži za bodočnost slovenstva in njegovih simbolov ter idealov, kjer koli po naši mučeni zemlji in od trpljenja razorani grudi ste, ustvarjate vi, slovenski borci, veliko in nepozabno legendo o junaštvu in moči našega rodu. Vi, bratje doberdopskih mož, obnavljate že sedaj izpričano trdno voljo slovenskega naroda, ohraniti zvestobo in vdanost svetinjam, ki so našim očem svetile skozi čas.

Domovina, mehka in božajča beseda, ki nas spremlja tja iz let detinstva v vrtince življenja, izvor vse naše sreče in vsega našega trpljenja. Domovina, razsejana v tisočih slovenskih ognjiščih naših družin, ki so kakor zdravje, kakor pesem, pesem ki jo vi prepevate v svojih borbenih vrstah, ta domovina pričakuje od vas vsega. V vas, bratje, je položila svojo dušo, poklicala vas je, da njeno dolgo povest o radosti in trpljenju ohranite rodovom, ki imajo priti, da blagoslove vas in vaše žrtve!

V spominu na to, za kar se borimo, se spomnimo samo mladega in svežega jutra, velikonočnega jutra svetle in praznične nedelje vstajenja Gospodovega. Bratje! Če bi se imeli boriti samo za blagoslov in lepoto praznikov, za vonj kadila in velikonočnega žegna, za toploto domačih ognjišč, za razpelo v kotu in za lepe slovenske zimske večere, bi bil naš boj več kot pošten in pravičen, kajti že samo s tem bi se borili za slovensko narodno lice, po katerem nas poznajo za narod, ki je zdrav na duši in v srcu, ki ljubi svoje in spoštuje tuje. Toda naš boj ni samo sveta borba za blagor slovenskega doma, njegovega življenja in njegove bodočnosti, ni samo boj za red ter božje in človeške zakone, za vero očetov, za izročila rodu, za zastavo, za zemljo, za simbole, za običaje, za tradicije, ne, naš boj je več, je zaobljuba in zvestoba vsem našim padlim junakom in mučencem, ki so še umirajoč v nas upirali svoje poglede ter nam izročali svojo oporoko, ki je:

MATI - DOMOVINA - BOG

To izročilo je svetla plamenica, ki sveti v temo zla. To je večna luč, ki ne sme odmreti, ki ne more odmreti, ker jo hrani neusahljivo olje iz kelihov trpljenja našega človeka.

Vstali ste vi, slovenski borci, domobranci, izpolnjevalci oporoke padlih bratov, da dokožete svetlu, da je v nas še kri očetov, kri Gubcev in kmetov svobodnjakov, ki so umirali za svojo zemljo in svoje domove.

Bratje! Za to zemljo in za te naše domove bomo v trpljenju dokazali, bomo postali sami dokaz, da ob koncu vsakega vsiljenega zla, ki načinja nered v korenu, končno vendar le zmaga zdravo, zmaga pošteno in dobro, zmaga tisto vitalno in kleno, ki je iz suhe slovenske prsti dalo slovenskemu narodu njegovo simbolično trpečo slovensko mater in pa globokega duha našega Cankarja in našega Prešerna. Mi ne verujemo ne v zlato ne v proletarsko srečo, mi verujemo v naš boj in križ!

Bratje, križarji današnjega časa! Bodimo vse bolj svesti naše pravične stvari in njene zmage!

Krik krvi

Škratni svit večerne zarje
grozno je preplaval pokrajino:
Kot kri nedolžna bi vzklopela
in vpila po osveti v zvezdnato modrino...

Je brat zasadel nož v srce brata,
sosed požgal sosedu domačijo!
Nad ruševinami kadečimi domov
krivice in sovraštva prapori gorijo.

Gorje! Očetov nasih bo poštenje
zamrlo! Zrušeni oltarji bodo!
Razbil v križpolju božji križ,
ki zla je čuval rod za rodom:

Krvavi sij rudeče zvezde
bo mrko svetil v razvaline...
Brezupno sin slovenski plakal bo
nesrečo, novo robstvo domovine...

Nikdar! Probstosti hočemo, življenja!
Mi nočemo krvavega tiranstva!
Proklet, kdor skrni narod svoj,
kdor v robstvo komunistom dom prodaja!

J. V.

Pesem ruskega mužika

Sirena tuli, kliče me
na širna polja, ki več niso moja...
In grem brezvoljno, topo kot živina,
ki pod žulečim jarmom leno stopa
pod ostrim bičem priganjača.
Uničena sta dom, družina,
jaz sam kot suženj sem prodan,
kej še želi od me nasilje tvoje,
ti boljševisma krut tiran?
Ko truden z njiv pod noč se vračam
v samotna stanovanja,
kot hrasl v viharju nemo plakam
v brezuču, v srdcu, v želji maščevanja...
Kje ste otroci moji?

Daljava vas za večno je požrla!
Zdaj nenasitni stroji vam duha morijo
in pijejo požrešno vašo kri...
Ko sonce pada za ravnine,
več nimate spom'na zame?
Ah! Mesta vso blagost so v vas zatrla!
Olušeči krik tovarn je prepil
bolestni klic očeta, domačije!
Odšli ste in za mé ste mrtvi
in mesto živi vaš je grob!

Ah! Morda iz krvavega trpljenja
bo vstala prenovljena domovina
in morda novi rod
dočakal srečo bo vstajenja...
Da bi že prišel rešenik,
ki sponi bi razbil nasilja
prinesel narodom trpečim
svobode prave in življenja!

Če še niste kupili nobene tablice knjižnega sejma Socialne pomoči na Primorskem, niste izpolnili svoje narodne dolžnosti!

Vsem zavednim in poštenim Slovencem želita srečne velikonočne praznike / / / uredništvo in uprava «Tolminskega glasa»

Velikonočno razpoloženje

Tiho kakor mrak pod večer, je prišla v vasi pomlad in z njo Velika noč. Včasih so bile pomladi vse lepše in vse lepše Velike noči. Lepo pa je že to, da je tudi ob tej pomladi in ob tej Veliki noči v vseh srcih upanje, tiho in skoraj prikrito, a se vedno bolj razrašča, upanje, da se bodo skoraj vrnile spet lepe pomladi in z njimi lepe Velike noči...

Vas ob teh dneh je kakor mravljišče. Vse oživi, vse se obleče v svetla pomladanska oblačila, saj zunaj je vendar toplo in v teh aprilskih dneh sonce ni več tako boječe. Da, včasih so dekleta in matere — z njimi je šla cela kopica otrok — na veliko soboto nesle v vaško cerkvico blagoslovit kruh. Kako lepo je videti, kako se mikavno oblečena dekleta ponosno in samozavestno s kosilnicami na glavi zgrinjajo k cerkvi. Kosilnice, to je lepa košara, pokrita z belim prtom, ki so vanj dekleta v zimskih večerih vpletle jagnje s križem in ga okrasile z drobnimi, a ljubkimi okraski, to je košara, ki nesejo v njej k blagoslovu pirhe, mesnino, črn kruh in žegnance. Žegnance je velika bela pogacha, ki mora stati prav na vrhu kosilnice. In črn kruh zato, da ga bo na veliko nedeljo zjutraj pokusila živina. Kajti tudi živina mora biti deležna blagoslova, da jo bo čez leto varoval bolezni.

In pirhi!

Da, to je bogastvo zase. Samo vprašajte dečke, ki so vam vsi zasopljivi in razgreti obrazov v velikosobotnem jutru raznašali ogenj po hišah, kaj so to pirhi! In pokazali vam jih bodo tri, štiri, šest in deset, največ med njimi je rdeče pobarvanih, so pa tudi zelenci in plavi in vseh mogočih barv in vse te pirhe so jim dale kmečke mamice, ko so jim prinesli blagoslovljeni ogenj.

Koliko poezije, koliko, sreče in koliko samo v globinah duš in src porojenih čustev in notranjih dogajanj, izraženih le v svetlo prižganih očeh, je v teh lepih dneh med otroci in med odraslimi.

Saj je Velika noč vendar vstajenje Gospodovo!

In kakor so bile težke in polne trpljenja zadnje Velike noči, tako bodo spet lepe in srečne prihodnje. Novo življenje se bo vrnilo v vasi, ko se bodo vrnili domov naši možje in fantje, naši očetje in bratje in bomo spet skupaj sedeli pri mizi ob velikonočnem žegnu. Vse bo spet kakor prerajeno, kakor iz teme groba in žalosti vstalo. Kakor nam neskončno lepše zasije sonce po temnih in oblačnih dneh, tako bo lepše tudi naše vstajenje, naše novo življenje po letih groznih preizkušanj in bolečnih ločitev.

V vsem krogoteku časa in krogoteku življenja se nedopovedljivo tajinstveno in skoraj nad vse skrivnostno vrsti

trpljenje za veseljem in sonce za nočjo. Mi pa smo kakor otroci, ki stezajo ne-bogljene ročice v negotovost in prosijo kruha. Smo kakor mlado in veselo dekle, ki hrepeni po nekem, da jo bo osrečil in se mu bo dalo vse za novo rojstvo in novo rast. Smo kakor obteženi od sence sedanjih težkih dni in kakor v bolečinah posvečeni dvigamo kvišku naše zasenčene obraze in prosimo:

Gospod, daj nam vstajenja!

VELIKA NOČ NA TOLMINSKEM

Veselo pritrkavanje velikonočnih zvonov me je zbudilo v mladem pomladnem jutru. Prislubnil sem ubrani pesmi vstajenja, ki se je iz božjih lin skrivnostno razlegala po vsej dolini in prinašala v čista srca vso srečo velikonočnih praznikov.

Na vasi je oživel. Po oknih so se zasvetile prve svečke, ki so nekam negotovo in zaspano osvetljevale okraske, viseče raz oken. Preproste velikonočne okenske razstave so opozarjale mimoidoče, da so z zanimanjem ogledovali svečke — simbole velikonočnih praznikov: Aleluja, Jagnje božje, vstali Kristus.

Vse je bilo praznično razpoloženo. Narava sama je to jutro razkazovala lepote, ki jih druge dni niso opazile naše oči. In napolnjevala je z njimi naša srca, da so v prijetnem občutku čutila povezanost z Bogom, s sočlovekom in stvarstvom. Takega jutra ni nikoli več v letu!

Možnarji so se oglasili in za hip pretrgali pesem jutranjih ptic. Za njim pa veselo vriskanje zdravih tolminskih fantov, ki so se odpravljali k vstajenju. Morda so se nekoliko zakasnili, zato morajo pobiteti, ker imajo še dolgo pot. Vedno več veselih obrazov se jim pridruži po poti. Pred farno cerkvijo pa že kar mrgoli ljudi, ki se pripravljajo na procesijo. Štirje najmočnejši fantje stopijo k nebu in ponosni čakajo, da pride župnik z Najsvetejšim. Ostali, ki so si morda tudi želeli te sreče, se tolažijo z upanjem, da bo morda drugo leto vrsta na njih.

In sprevod se začne pomikati po vasi med pesmijo velikonočnih zvonov. Vmes pojejo pevci in visoko nad procesijo vzbirajo velike cerkvene zastave. In po slovesni veliki maši se začne praznik Velike noči doma. V skrbno pripravljeni in okusno okrašeni kuhinji pričakuje domače žegnanca, ki jo morajo na tešče jesti. Otroci s slastjo uživajo sladki velikonočni kruh in čakajo, kdaj pride potica na vrsto. Potem jim mati razdeli pirhe, s katerimi se celo dopoldne hvalijo po vasi. Gospodarji pa hodijo sosed k sosedu, si voščijo praznike in pokušajo velikonočni žegen.

Za otroke pa se prične pravo veselje šele popoldne, ko pikajo pirhe. Nekateri imajo precej sreče in dobijo precej denarja, včasih pa jim še velikonočno jajce ostane. Drugim pa, ki jim sreča ni tako mila, kmalu brez pirha in brez denarja prijokajo domov ter prosijo mamico, naj jim da še enega.

Ni več fantov, ki bi s ponosom čakali, da poneso nebo pri procesiji, ni več deklet, ki bi pisala pirhe, ni več zvonov, da bi peli pesem vstajenja. In roka ne sega več sosedu v roko in mu nič več ne želi iskrene sreče, pač pa se stiska v znamenju sovraštva. To je Velika noč v znamenju rdeče komunistične zvezde.

A to ni Velika noč, to je Veliki petek našega naroda. Tudi Velika noč, prava Velika noč bo prišla. Vse bolj se na obzorju svita velikonočno jutro, jutro vstajenja, ljubezni in miru.

POT V EMAVS

Narodnjak iz Gorice in OFarski gostilničar iz Solkana sta se srečala pri Hrastu na pti v Kronberg. Ona sta bila namenjena k narodno gorečemu prijatelju v Lesine, da se pomenijo o položaju osvobodilnega gibanja, ki bi bilo moralo že vsaj pred dvema letoma spremeniti slovensko Primorje v pravi raj svobode, blagostanja in nedopovedljive sreče.

Na taki poti v Emavs sta bila moža v prejšnjih letih prav mladeniško razpoložena, čeprav sta oba že videla Abrahama. Letošnjo veliko noč je pa njun korak zelo počasen in negotov in iz njunih pogovorov se da razbrati, da ju more prav težke skrbi in tlačni velika žalost. Oba se zdita zelo razočarana nad uspehi OF, za katero sta toliko žrtvovala po načelu, da žrtve morajo biti. Trgovec iz Gorice se pritožuje, da so mu enega sina že ubili; da je daroval že 100.000 lir za OF; da ta nenasitni Moloh le še več zahteva; da je mislil, da bo imel ob tolikih žrtvah vsaj kaj besede pri tem gibanju in da bo vsaj gotov dobrega položaja po zmagi OF itd. Sedaj pa prejema vedno nove klice na pomoč in grožnje, ako ne bi hotel nenasitnih partizanov do konca podpirati. Celo to so mu zabrusili v obraz: „Ne misli, da si si odkupil glavo s svojimi prispevki. Za narodno stvar moraš dati vse in tudi glavo, če je treba. Plačati in molčati! To je tvoja dolžnost, sicer...“

Solkanski krčmar se pritožuje zaradi podobnih težav. Tudi on je že žrtvoval nič koliko. In še in še zahtevajo od njega. Tudi njemu groze, ako se drzne tudi v najmanjši stvari oporekati nasilnim agentom OF in njih zaupnikom in zaupnicam. Babja predrznost mu gre še najbolj na živce.

„Hudiča!“ pravi oni iz Gorice, „tako si osvobodilnega gibanja prav res nisem predstavljal. To je sama sužnost in roparija. In sad vsega našega dela in žrtev so tišočni najboljši ljudi v preranem grobu, nešteta pogorišča in splošna beda po vsej deželi.“

„Jaz bi si glavo razbil“ pravi Solkanec, „tako butast sem bil, ko sem se lotil dela za OF. Najbolj me jezi, da sem že zdavnaj vedel, kak nestvor je komunizem. Saj smo imeli v svoji sredi že po prvi vojni najhujše komunistične agitatorje, ki so se javno norčevali iz narodnosti, iz vere, iz zasebne lastnine, iz družinskega življenja in vsega, kar je pametno in pošteno. Tako surovo in nasilno so govorili, da se mi je zdelo, da sam hudič iz njih govori. Pod krinko OF so me pa ti sleparji tako preslepili, da sem pozabil na vso šolo, ki sem jo prejel v prejšnjih časih, in da sem dal vpreči tudi sam v komunistični voz. In takih butcev nas je bilo v vasi vse polno. Zdaj bi se radi rešili, pa ne moremo...“

„Res, res, mislili smo, da nam OF prinaša svobodo, pa smo postali sužnji vseh sužnjev.“

„In trpasti smo tako, da vsi to peklenko stvar obsojamo, a se iz samega strahu moramo delati, kot da smo zanjo navdušeni. In še tekmujejo, kdo bo zanjo več dal, da si kožo gotovo rešimo.“

Ko sta se moža tako razgovarjala in bila žalostna do konca, je prišel po poti mlad redovnik. Mahal je prav značilno z desno roko. Moža sta ga lepo pozdravila in redovnik se jima je prijazno pridružil. Ko je videl njuno potrtoost ju je vprašal: „Kakšni so ti pogovori, ki jih imata med seboj po poti in sta žalostna?“ Moža sta mu vso zadevo zaupno predložila.

Nato jima je redovnik dejal: „Nikar se temu ne čudita. Tudi jaz sem spčetka mislil, da gre le za narodno gibanje. Toda kmalu se je izkazalo, da je pravi in najnevarnejši komunizem. To pa je moralo tako priti. Komunizem je taka bolezen, da jo morajo vsi narodi okušati — šele potem ozdravijo. Upajmo, da bo našemu narodu zadostovala sedanja poskušnja in da mu ne bo treba tega strupa izpiti do dna v popolno pokončanje!“

In tako so prišli do Lesin in pri karcu nadaljevali pogovor...

MOJA IZPOVED

Podpisani Leban Janko, rojen v Čadrgu, stanujoč v Žabčah, naj vam na kratko opišem svojo življenjsko pot pri partizanih. Ker me mnogi od vas, ki boste te vrstice brali, dobro poznajo, naj bom napram vsem kar najbolj odkritosrčen in resnicoljuben. Če bodo te moje vrstice neokretne in nespretno pisane, mi tega ne boste šteli v zlo, saj me poznate kot čisto preprostega fanta.

K partizanom sem pristopil že šestega decembra 1942. leta. Kako ne bi bil kot mlad primorski fant navdušen za borbo, v kateri so nam obetali osvoboditev našega naroda izpod badoljevskega jarma. Ko smo se v začetku več časa vlačili po visokih hribih nad Dreženco in Krnom, smo vztrajno prenašali glad in trpljenje, saj smo bili prepričani, da so za narodovo svobodo potrebne tudi žrtve. Na posled so me odpeljali na ozemlje bivše Jugoslavije, da se bom tamkaj pomagal boriti proti okupatorju. O mojem križevem potu, stradanju in borbah z vaškimi stražarji vam bi vedel povedati marsikaj, a se bojim, da ne bom predolg. Zadoštuje naj vam, da vse do 8. septembra (kapitulacije Italije) nisem mogel prav spoznati, zakaj se OF bori vse bolj za grizeno proti lastnim slovenskim bratom kot pa proti okupatorju. Šele, ko smo po šest dnevni težkih in izgub polnih boj jih zavzeli s pomočjo okupatorja in njegovega težkega orožja najtrdnjše postojanko vaških stražarjev Turjak, in ko sem videl, kako pobesnelo mori in zaničuje slovenski partizan svojega brata Slovenca, ko sem videl na stotine zverinskih ubojev, se mi je začelo dozdevati, da je naša borba vse prej kakor osvobodilna. Ne bom pretiraval, če vam odkritosrčno priznam, da so me ti strahotni zločini nad našim ubogim narodom boleli v dno duše in sem marsikateri večer v tegobni bolesti kje v samoti pretakal solze.

Da bi morda od partizanov dezertiral, mi v tistih časih niti na misel ni prišlo, ker so nam vedno govorili, da smo samo mi edino prava vojska, vsi drugi da so izdajalci.

Ko so me nekaj mesecev po padcu Turjaka poslali nazaj na Primorsko, sem tudi tukaj videl marsikaj nepravilnega. Videl sem zločin za zločinom, videl sem kako brat ubija brata in s podivjanimi partizani sem, če že ne sam popolnoma podivjal, pa vsaj ob vseh zločinih in

grozodejstvih postal neobčutljiv. Njihova strupena propaganda bi me bila skoraj naredila iz človeka zver. In pri vsem tem ne smem zamolčati, da sem sam videl mučeniško smrt Turjanke iz Kobarida, Ravnana iz Bukovega, Dreja iz Tolmina, Štefcovega iz Dolj in še nepregledno vrsto drugih. Kot krivce teh strahotnih zločinov pa obtožujem poleg domačih terencev sledeče komuniste s Tolminskega: Bevelnov Jaka in brat Baldi s Hum, Krageljnov Miha iz Zatoimina, Matijon iz Javorce, Franček Ficov iz Tolmina ter Kumrov iz Čadrga. Naj bom jaz tisti, ki javno in z močnim glasom povem, da imajo ti pobesneli zločinci na svoji vesti stotero nedolžnih žrtev.

V vsem tem času mojega bivanja pri partizanih sem bil večkrat lačen kot sit, komisarji so nas pa vedno tolažili, danaj potrpiamo, saj bo vendar konec vojne čez štirinajst dni. Konca pa ni bilo, zato sem se po šestindvajsetih mesecih bivanja pri partizanih s svojim tovarišem Lebanom Jožetom odločil, da se javim domobranski postojanki v Grabovem. Ko bi vi vedeli, kako je bil zame in za mojega tovariša težak ta najin korak. Prepričana sva bila, da naju čaka s tem vse prej kot kaj dobrega, saj so nam komisarji vedno zatrjevali, da če nas belogardisti dobijo v roke, nas bodo žive rezali in nam izkopal očmi. Povem vam pa, vsem, ki boste te vrstice brali, kakor tudi vsem vam, ki še vedno tavate po gozdu in se zaradi strahu ne morete odločiti za predajo, da so naju sprejeli, kakor sprejme v svoje naročje oče izgubljenega sina, naju pošteno oblekli in obuli ter naju nasitili, kot naju brat ne bi mogel tako. Zato kličem vam vsem, ki se še prisiljeni nahajate v partizanskih vrstah, zapustite svoje komisarje in komandante, ki ne zaslužijo drugega imena kakor izvržki slovenskega naroda, ter se mirno in popolnoma brez skrbi javite v edino pravo slovensko vojsko, to je med slovenske domobrance. Oni in sedaj tudi jaz z njimi se bore proti največjemu zlu in največji nesreči našega naroda, proti komunizmu in s tem tudi za narodovo bodočnost in njegovo svobodo.

Vaš nekdanji tovariš Jadran,
Leban Stanko.

„Tolminski glas“ je vaš najboljši tednik!

PISMO VAM...

Da bi v teh najtežjih dneh prišel v vse duhi spoznanja!

Vam, rojaki, ki še kar naprej podlegate mamljivosti in zapeljivosti komunističnih parol, so namenjene te vrstice. Vam, ki še vedno sanjate o lažni vse-mogočnosti v Sovjetiji podržavljenih mašin in pričakujete odrešenja od tam, od kjer bi ga smeli najmanj pričakovati, vam, ki še vedno ne marate verjeti v satansko zlaganost in slepljivost komunizma in ste kakor v fatomorgano zaverovani v srp in kladivo ter peterokrako zvezdo, vam naj veljajo te besede.

Ali ste kdaj razmišljali, kaj bo z narodom in z našo ubogo slovensko zemljo, ko mine čas sedanjih preizkušenj. Ali ste kdaj pomislili s stvarno prevdarnostjo, kako boste vendar ob koncu pogledali svojemu sosedu v oči, kateremu ste se smejali, ko so mu rdeči požigali dom. Ali ste kdaj pomislili, kako boste ob koncu pogledali v oči svoji sosedu, kateri ste podlo privoščili, ko so ji rdeči ubijali sinove. In kako vam bo, ko bo tisoč ponižanih in razžaljenih od vas zahtevalo odgovor, zakaj ste glasovali za smrt tega in onega. Ali ne boste stali kakor ukopani, ko bo sto in sto pregnancev z izjokanimi očmi v strahotni obtožbi vam očitalo: Ko so me izganjali, si se mi smejal in mi privoščil... Ale ste si kdaj na vsa ta in na sto tisoč podobnih vprašanj odgovorili?

Niste!... Kajti vse doslej ste bili kakor zaverovani v blesteče obljube o novem redu in novi svobodi in ste v tej kruti zaverovanosti pozabili, da ne

živite samo vi, da živi tudi naš narod, in da tudi po vaši krivdi nedopovedljivo trpi in krvavi. Ker so bila vaša ušesa napolnjena od komunističnih agitacijskih gesel in fraz, niste mogli slišati, kako je s krikom na ustnicah umiralo nad trideset tisoč slovenskih ljudi, tudi vam bratov in sestra po krvi. Ker so bile vaše oči od zaverovanosti v privide o komunističnem raju omotene, niste mogli videti, kako je v prah in pepel zgorelo sto in sto slovenskih vasi. Ker ste bili naduti v zavesti nadmoči in zmage, niti čutili niste, kako se je v smrtnih krčih zvijal naš ubogi narod — skoraj na smrt obsojen. In ker so bile vse vaše misli pri novem rdečem redu — da je in bo ta red komunističen, niti verjeti niste hoteli, ali pa ste verjeli, pa niste hoteli vedeti, da je komunizem zlo — zato nikdar niti časa niste imeli, da bi premislili, da ste narodovega gorja krivi vi sami. Saj niti verjeti niste hoteli, da narod trpi, ker ste v preganjanjih in v pobitih videli le „izdajalce“.

Zdaj pa vendar enkrat premislite, premislite tako, kakor mora premisliti zrel človek, kaj bo vendar z nami, vsemi, kaj bo vendar z našim narodom, kaj bo zlasti z vami, ko se boste ob koncu znašli sredi nepreglednih ruševin in ogromnega števila mrličev? Ali bo te slednje kdo od vas priklical k življenju? Pobijati pa ste jih tako kruto pomagali! In ali bo novi red sam od sebe postavil namesto požganih nove domove? Ni zdrave pameti, kdor bi tako mislil! Pa ste jih s tako lahko

vestjo in ne zavedajoč se odgovornosti pomagali požigati! Zdaj pa premislite, če ni res, da si bomo morali vse sami z našimi lasrnimi rokami pozidati in zgraditi! In tisti, ki bodo z golimi rokami in iz revščine morali zidati, bodo s stidom mislili na OF, ki je rušila, in na vas, ki ste v objemu iste OF pomagali rušiti in uničevati. Kako vam bo tedaj, ko bo vaše sodelovanje z OF za vse samo še oga-ben zločin? Kdo vas bo opravičil?

Še je čas! Ni še prepozno, da spregledate! Še vedno se bo da lo kaj popraviti, še vedno se bodalo kaj izboljšati, še vedno se bo dalo vsaj nekaj zločinov in trpljenja preprečiti! Zamašite ušesa pred strupeno komunistično propagando, ki ne pozna drugega kot laži, psovke in zmerjanje. Kdor zmerja, misli s tem prekričati resnico. Mi se resnice ne bojimo, zato naše pisanje ne mara biti nikdar psovaje in obrekovanje. Stvarno vas podučujemo o vsakem položaju, vas opominjamo ob vsaki priliki, danes pa vas celo z mogočnim glasom rotimo, premislite vendar popolnoma stvarno danes te naše vrstice, ki ne žele ničesar drugega, kot da bi vas vse obšlo spoznanje, spoznanje resnice in prave poti, in da bi po tem spoznanju iz vas vseh kot glas razodetja kriknila duša:

Ne maram biti več slep! Ne verujem več iluzijam o rdeči svobodi! Z jasnimi očmi želim iti po pravi poti v lepšo bodočnost. In samo to si želim, ostati to, kar sta bila moj oče in moja mati, ohraniti to, kar sta mi onadva položila v srce in kri:

da sem slovenski človek na slovenski zemlji!

K. F.

ZAROTA KOMUNISTIČNE PARTIJE

na Primorskem

VI. Partijska formacija

(Nadaljevanje in konec).

Komunistični funkcionarji predvsem uverijo partije, da se borijo za najvišje narodne in najplemenitejše občečloveške cilje. Njihov boj se bije, tako pravijo, za ustvaritev najvišje sreče na zemlji, za izkoreninjenje vsake krivice in nasilja, za boljšo ureditev socialnih razmer, za resnično svobodo, sploh za blagor vseh ljudi, zlasti pa slovenskega naroda. Nato jim povedo, da zahtevajo od njih splošne poštenosti.

«Da smo poštene, ni treba, da bi morali biti verni. Saj imamo razum! Razum sam nas uči, kaj je prav in kaj ni prav, kaj je dobro in kaj je slabo. Vse naše mišljenje, hotenje in delovanje mora biti, kot razum hoče. V tem je prava pošte-

nost!» (Tako učijo neodvisno moralo, ki pa je samo puha utvara).

Vsak pošten partijec mora sovražiti zlasti dve grdi napaki: **lažnivost** in **goljufijo**. (Namen je prozoren: da jim vse povedo in, jim suženjsko vdano služijo). Zato naj bo vsak partijec odkritosrčen, odprt in naj pove vse, kar ve. (Istočasno pa jim zabičujejo, naj se povsod lažejo, da niso v partiji! Particiji imajo navado, da se hvalijo, kako so poštene in kako sovražijo laž in goljufijo.)

V dokaz iskrene odkritosrčnosti in resne volje napredovanja v poštenosti, morajo partijci «izpraševati vest» in vršiti «očitno spoved». To se vrši na partijski seji, kjer vsakdo pove svoje lastne napake, pogreške in nemarnosti. Nato dopolnijo vsi pričujoči to očitno izpoved s t.m. da vsi vsakemu povedo, še ostale pogreške, ki jih ni sam povedal. Vsakdo je dolžan, da prizna ponižno svoje grehe in da objavi «trdni sklep» poboljšanja. Oni partijec, ki se prav skesano obtoži in našteje čim več napak, dokaže, da je

zrel za tem višjo popočinost. Kdor pa noče videti svojih napak - seveda glede dela za zmago partije - pokaže, da ne stremi za partijsko popolnostjo, zato tudi ne bo dosegel odgovornih mest... Komunisti potrebujejo stvari predanih in suženjsko zvestih ljudi, ki bodo šli tudi preko osebne časti, prezira in poniževanj za njimi.

Kot posebno moško in zato častno lastnost priporočajo gladno brezčutnost in železno brezobzirnost. Proč z vsemi sladkimi čustvi, z dobroto in usmiljenostjo! Pač pa neizprosna odločnost in strogost v vršenju svojih dolžnosti! Srce naj molči, ko volja deluje. (Od tu ona mrtla hladnokrvnost in preračunanost pri akcijah in napadih.)

Najmočnejše sredstvo, s katerim si višji partijci privežejo nase nižnjega, pa je - kompromitiranje podložnega, ki ga dosežejo s tem, da ga vključijo v kak zločin. Tako je njihov, na večne čase njihov. Tako je dokončno formiran - komunist.

Po Evangeliju...

„Vstal je, ni ga tukaj“

(Mr. 16., 6.)

Trpljenje in žrtev je najvažnejše sredstvo odrešenja. V potrdilo nam je Gospodov zgled. Res je bilo vsako njegovo dejanje odredljivo, a te križ zasluži ime orodje zveličanja: Kalvarija je vrhunec njegove rešitne poti. Samo po odrešitnem krvoprelitju se je vse prenovilo. Z vrha Kalvarije vlada sveto znamenje odrešenja preko stoletij in narodov s svojo nadčloveško veličino.

Pa tudi vsi drugi, ki jih je Kristus tesno povezal z odrešenjem, so bili sorazmerno povezani z njegovim trpljenjem. Na prvem mestu je bila Marija, Srednica pri odrešenju. Mati žalostna pri križanju. Poleg Marije je Jezus najtesneje povezal s trpljenjem Apostole, saj jim je obljubil tudi velik delež križa: „Služabnik ni večji ko njegov Gospod. Če so mene preganjali, bodo tudi Vas“. Drugič zopet jim je napovedal: „Na svetu boste imeli stisko; ali zaupajte, jaz sem svet premagal“.

In ni ostalo le pri obljubi. Zgodovina Cerkve kaže, da obljuba ni bila prazna: Cerkev si je položila krvave temelje.

In kadar v teku stoletij opazimo velik razmah in napredek notranjega, višjega življenja, nam ni treba iskati globljih vzrokov uspeha: nekje v bližini je kri. Ne sicer vedno kri iz odprtih žil, vedno pa vsaj kri žrtvovanja, skrušenost srca in volje, darovanje samega sebe.

Za ta svet velja načelo: V bolečini boš rodila. Brez bolečin nikdar ni rojstva, ne telesnega ne duhovnega. Prav tako je te eno načelo za rodovitnost: Če zrno ne pade v zemljo in ne umre, ne bo vzklilo in obrodilo sadov.

Tudi današnje trpljenje in kri ne bo zaman. Samo moramo dati svojemu trpljenju pravi značaj: nasloniti moramo svoj križ na križ Kristusov, potapljati moramo svoje bolečine v morje Njegovih bolečin. Ne imejmo no svoji Kalvariji radi bolečine slisnenih pesti, kletve na ustnicah, jeze in sovraštva v srcu, drugače

VII. Partijski „novi človek“

Komunistična partija hoče ustvariti v svetu nov red. Končni cilj je brezrazredna družba, ki bo ustvarila raj na zemlji. Pot to tega cilja je krvava revolucija in diktatura proletarijata. Vse to pa mora udeležiti „novi človek“. Zato pa mora KPS predvsem ustvariti tega „novega človeka“. Od tu važnost partijske vzgoje.

Sedaj pa si oglejmo, kakšen naj bo ta „novi človek“ po izvirno partijskih receptih.

„Novi človek“ kot verni produkt partijske formacije, mora biti brez senc in navlak, iztrgan iz vseh spon mračnjaških nazorov in starokopitnih tradicij. Z eno besedo: „novi človek“ ne sme biti več suženj naslednjih buržujskih predsodkov:

1. „Novi človek“ bodi brez vere in morale! Biti mora resnično svoboden, navzven in naznotraj. Verske resnice in npravni zakoni pa vklepajo človeškega duha v neznosne spone in mu jemljejo

bomo drobili dragocene bisere v ničvredne črepinje. - Križ nam je lahko zapreka ali pa lestev navzgor, Na nas je, kako ga uporabimo. Uporabimo ga tako, da bomo dvignili kvišku, k soncu od trpljenja povetličani obraz, - da bo iz te poplavine vzklila bujna rast.

Slovenski kmetje!

Zunaj je zopet pomlad z vso svojo očarljivo lepoto. Delo na polju se je zopet pričelo. Vi veste, da delate zase, da delate za svoje otroke, da delate za svoje družine! Zato ne poslušajte tistih, ki vas pozivajo, da pustite njive neobdelane in sledite njim v gozdove, zato ne poslušajte tistih, ki vam govore, da vam bodo osvoboditelji prinesli vsega v izobilju, zato ne poslušajte tistih, ki vas prepričujejo, da je borba „proti okupatorju“ vaša prva dolžnost!

Nihče pa naj pride odkoder koli hoče, vam ne bo prinesel ničesar, nihče vam ne bo dal ničesar, samo v vašem interesu je, da posejete čimveč polja, da obdelate čimveč njiv! Kajti kdo bo dal jesti vašim otrokom, če jim ne boste dali vi. Kdo bo preživljal vašo družino, če je ne boste preživeli vi? Vojna, ki gre z vsemi svojimi grozotami tudi preko naše zemlje, bo morda v bližnji in daljni bodočnosti te grozote še povečala. Zato proč z neresnimi utvarami, proč s praznimi obljubami, proč z nerealnimi pričakovanji! Le to boste imeli, kar boste pridelali z žulji svojih rok, le s tem boste preživljali sebe in svojo družino, kar bo blagoslov vaših polj.

Obdelajte vse in obdelajte čim bolje, saj delate zase!

IZ ZUNANJEGA SVETA

ROMUNIJA

Radio Ankara javlja, da je v Bukarešti „ljudsko sodišče“ (beri: komunistični krvniki! Op. ur.) začelo z zasliševanjem dvestopetdesetih vojaških in civilnih oseb, med katerimi se nahaja tudi maršal Antonescu. Primeri iz Sofije in Beograda nam povedo, kaj vse te ljudi čaka.

notranjo svobodo. Zatorej proč z vero, ki usuznuje našega duha, in proč z moralo, ki veže našo voljo in duši naše čustvo. Človek naj bo naraven, zato naj se sprosti v njem vse, kar ima po naravi, kajti vse, kar je naravno, je dobro in ne more biti greh! Greh je proti naravno zatiranje naravnih nagonov!

2. „Novi človek“ naj ne bo vezan na družino! Ljubezen do žene, zakonska zvestoba, nerazvezljivost zakona, vse to so meščanski predsodki! Nova doba hoče svobodne ljubezni, ločitev zakona, svobodno izživljanje. In otroci? Naj skrbi zanje človeška družba, država! „Novi človek“ mora biti prost družinske more!

3. „Novi človek“ naj prelomi z ozkim nacionalizmom, z vsemi narodnostmi sanjami ali celo s panslavističnimi utvarami! „Novi človek“ mora biti breznarodni, internacionalni! Zato so lažne vse trditve, da se OF bori za slovenstvo ali za slovanstvo! Tako smejo misliti kvečjem člani krajevnih partijskih celic, ki niso vpeljani v višje tajnosti.

BOLGARIJA

Komunisti pridno nadaljujejo pričeto delo. Potem, ko so dali pobiti večino narodno zavedne bolgarske inteligence, so začeli kmetom razlaščati zemljo in ustanavljati kolhoze. Toda kmetje so se temu uprli in na več krajih je prišlo do spopadov med njimi in komunisti. Po vsem tem postaja jasno, da komunistična vlada v Bolgariji nikakor ne bo mogla narediti reda, ker odpor proti njej v zdravem delu naroda vse bolj narašča.

MOSKVA

Uradno glasilo boljševiške armade Krasnaja Zvezda je začela s strupenimi napadi proti predsedniku kitajske republike Čankajšku, ker ne mara vzeti v svojo vladno zastopnikov komunističnih provinc.

FRANCIJA

Po zadnjih poročilih naj bi bili francoski komunistični zastopniki izstopili iz De Gaullove vlade in s tem povzročili vladno krizo.

Preko pet tisoč žena se je zbralo pred mestno palačo v Parizu in so tam protestirale zaradi premajhnega dovoza živeža.

POLJSKA

Diplomatski dopisnik „Manchestera Guardian“ pravi, da ni pričakovati nobenega zblizanja po odločbah Jaltske konference med Poljaki. Splošno mnenje je nasprotno mnenju Moskve. Britanska vlada meni, da mora biti nova poljska oblast zgrajena na neodvisnem temelju in naj ne ima nobenega stika s Poljaki lublinske vlade. Isto je mnenje Združenih držav in so o tem pred nedavnim obvestili tudi Moskvo. Klub temu ni prišlo do nikakega zblizanja, pač pa so se nasprotja še poostrila.

RUSIJA

V Moskvi je umrl sovjetski maršal Sapošnikov, ki je ves čas vojne imel važno vlogo v sovjetskem glavnem štabu, čeprav njegova vloga ni bila tako vidna. Sapošnikov je bil za časa bojev pri Stalingradu osebni svetovalec Stalinov in bi Stalinu brez njega ne uspelo zavreti nemškega sunka čez Volgo. Sapošnikov ni bil strankar, ampak vojaški strokovnjak, ki je bil že za carja generalštabni oficir. Vzrok njegove smrti ni znan.

Če bi, pa član okrožne celice tako mislil, bi ga takoj izključili kot nezrelega.

„Novi človek“ mora nujno prelomiti z vero in moralo, z družino in narodom, kajti vse to so samo meščanski predsodki in staromodne krilatice, produkt sedanjega krivičnega gospodarskega reda. „Novi človek“ se mora odlikovati po razredni zavesti, da je namreč vsak proletarec nositelj in stvaritelj pravičnejšega reda; odlikovati se mora po jekleni odločnosti in junaški požrtvovalnosti, ko gre za boj in zmago delovnega ljudstva; odlikovati se mora v neustrašenosti, borbenosti in neuklonljivem zaletu za dosego komunističnih ciljev! To je treba nujno doseči, tudi če je treba pri tem pogaziti krič srca in glas vesti, ali iti preko trupel in razvalin, tudi če bi morali, sami brezkoristno pasti. Ni važno naše osebno preživetje, važna je zmaga komunizma!

Kakšen je torej „novi človek“? Človek brez srca in duše, brez družine in doma, brez naroda in Boga. Človek - stroj!

ZANIMIVO ZA VSE

SENTVIŠKA GORA. Ker ste bili zadnjič tako prijazni, da ste priobčili moje pisemce, zato se še enkrat oglašim in vam poročam nekaj novic iz naše republike. Ker vem, da me poznate, vas lepo prosim, da mi ne zamerite, ker je moje pismo brez podpisa. Saj ne vem, komu vse lahko pride po poti v roke.

Pisala sem vam, da nam žuga huda lakota. Pri vsem tem pa moramo še skrbeti za živež tolovajem vseh narodnosti in še posebno njihovim ljubimcem, ki čakajo v Cerknem in se pripravljajo na hudo uro. Porodničarskega intendanta tovariša Ludvika Kobala z Gore so poslale pobirat jajčka in druge dobrote na Pečine in na Ponikve. Posebno na Pečinah je veliko nabral, ker imajo tam mamice silno dobro srce za te mednarodne ljubice. Pa je pridni nabiratelj imel smolo. Ko se je s polnim košem vračal k porodniškemu oddelku, je padel in si hudo izpahnil nogo. Seveda so se vse nabrane dobrote v lupinah potolkle. In sedaj je na oddelku pri porodnicah huda jeza, pečanske mamice pa bodo morale še enkrat napolniti koš. Si lahko mislite, koliko dela je v tej porodnišnici, če je moral tovariš predsednik rdečega križa poklicati sebi v pomoč kar dve porodničarki: Mico Palminovo in Justino Podgorčevo, ki sta baje obe izkušeni in izprašani babici.

Včasih pa imamo tudi kaj za smeh! Tako se je zadnjič pripetilo, da je tov. Štefan (Vidov Pavle), ki je sicer glavni tolovaj in med najvišjimi pri vaški zaščiti pa sila strahopeten, ko je začelo streljati salve ob priliki proslave obletnice rdeče revolucije, v naglici pobral vse svoje cunje ter prtljago in zbežljal, ker je mislil, da strelja okupator ali pa domobranci. Seveda se zdaj vsi smejejo taki šlevi!

Naznaniti vam moram tudi, da nas je zapustil tovariš Strmar. Poslovil se je od svojega sodniškega stolčka na Gori, ker je postal inšpektor, celo višji inšpektor »Maternita infanzia« v Cerknem. Pri odhodu je izjavil, da bo strogo pozval vse tovariše, ki so svetili pri raznih tovarišicah, da ugotovi očetovstvo nadebudnemu Titovemu naraščaju. In ob prevzemu te velike oblasti je izjavil: To delam zato, da bo vsak partizan sam redil svoje otroke in ne bo tako kot v bodoljevski Italiji, ko je za to skrbela država. (Tov. Strmar! Pazi, ker to ni v skladu z boljševiskim naukom! Op. ur.)

Pa ne zamerite za slabo pisavo in kar ni prav pa popravite!

PRAPETNO PRI GORI. Pri Končarju imajo veliko blaga skritega v hišnem bunkerju. Sin tov. Tuga pa ropa po celi vasi, izsiljuje in žuga z raznimi kaznimi, če mu ne dajo — seveda, za svobodo! Kar mu oče da za partizane, sinko vse plača točno in drago in s pravim denarjem. Torej tudi Prapetno ni vse rdeče, kot se more videti iz tega tovariškega postopanja. Dobro,

dobro! Povemo, da domobranci že delajo načrt, kako bodo do tega bunkerja prišli. Torej na svidenje!

ZATOLMIN. To je gotovo, da poleg Tolmina samega je Zatoľmin najhujše partizansko gnezdo. Tam so partizanski morilci v domači hiši ubili Flukcovega Ludvika, ker ni hotel iti z njimi. Zatoľminske terenke pa so svetohlinsko to zagovarjale, češ, zakaj pa ni šel z njimi, saj bi se mu itak nič ne zgodilo. Komaj pa je ogorčenje ob tem zločinu malo ponehalo, že so partizani v večjem številu udrli v Zatoľmin in nasilno odpeljali tri može. Med temi je brat pokojnega Ludvika, drugi je oče nekega domobranca, tretji pa je skrivač. To je bilo menda 19. februarja. Domobranci so šli takoj pogledat v Zatoľmin pa glavnih terenk ni bilo več doma. To nam dovolj pove, kdo je kriv in kdo ne.

Pravijo, da je bilo drugo jutro, ko so nesrečneže odpeljali, slišati za Mrzlim vrhom neko streljanje in ljudje domnevajo, da so te tri može partizani pobili. Torej bi bilo brezupno čakati, da se še kdaj vrnejo živi. Mi pa pravimo, da ti zločinci navadno ne streljajo po dnevi, ker se dnevne svetlobe bojijo. Kako se je tudi ne bi, saj v samih zločinih živijo. Kadar pa bo prišla kazen — in kazen gre za petami — potem bodo pa vpili: Glej domobrance, kako prelivajo nedolžno kri! Zatoľminci! Ali še ne veste tega: Kri kliče kri!

TOLMIN. Če bi vam napisali imena tistih zavednih junakov in posebno junakinj, ki po Tolminu raztresajo letake in pripravljajo komunistične zastave za sprejem tovarišev, bi se kar za glavo prijeli. Bolje je, da zaenkrat še počakamo, a naj vedo, da ta naša potrpežljivost ne pomeni tega, da mi njihova imena ne vemo. Pa še kako dobro! Pripominjamo, da ti osli pač ne vedo, da igrajo za svoje glave.

BANJŠKA PLANOTA. Na Banjški planoti deluje duhovnik, čigar življenje je vse prepleteno s »čudeži«. Med drugim se je med prvo svetovno vojno sredi Trsta dvignil proti nebu. Nekdo ga je hotel zadržati, a sezul mu je le škorenj, docim je gospod Lojze sfrčal visoko v vsemirje. Po nebeškem svodu se je sprehajal štiriindvajset ur, dokler se ni zemlja zavrtela enkrat okoli svoje osi. V tem času je občudoval vse dele sveta in je potipal tudi marsikatero zvezdo, ne da bi si pri tem opeknel prste. Točno po štiriindvajsetih urah se je vrnil s svojo boso nogo nazaj — v svoj škorenj, ki ga je čakal sredi Trsta. O tem svojem poletu v vsemirje je napisal latinsko knjigo »De volatu«, ki pa je ostala v rokopisu. Torej gre za gospoda, ki je pravo čudo med slovenskimi duhovniki. — Tudi današnji dan dela čudeže. Med drugim je prav čudno zanemarjena njegova cerkev, s prižnice le naprej prečudežno oznanja, da OF ni komunistična, kakor to pravijo

»plačani belogardisti«, ampak samo in čisto narodna. Zelo agitira, naj vsi slovenski verniki podpirajo to narodno gibanje, ki nam prinaša svobodo... Farani se svojemu župniku ne morejo načuditi, kajti tako čudežno neumno se jim zdi njegovo pridiganje. Le eno upanje imajo, namreč da bo za svoje čudežne zasluge kmalu imenovan za goriškega stolnega kanonika, kjer ne bo mogel nikomur škodovati.

AVČE. Božji mlini meljejo počasni, zato pa smo prepričani, da jim nobeno trdo zrnje ne more uiti. Saj je naša vas zaradi trdega partizanskega semena veliko pretrpela in mnogo žrtvovala. Seveda je tako kot povsod tudi pri nas to zasluga domačih terenskih stremuhov, ki pa — hvala Bogu — eden za drugim plačujejo svoje grehe z življenjem. Tako smo dobili vest, da je pretekli teden v Kalu strel pravice zadel našega slovitega komunističnega Pečlinovca. Poleg njega je padel tudi neki tovariš iz Renč.

Pečlinov je že pred časom prišel enkrat v roke oblasti ter so celo zvezanega vozili okrog. Toda takrat se mu je posrečilo uiti. No, pa le za kratek čas, kajti vse krivične poti imajo le en izhod in le en konec: Prepad pogube. Naj mu bo lahka ta ljubljena in od bratske krvi napojena zemlja, katero je načrtno pomagal prodajati in sramotiti. Ostalim pa naj bo njegova smrt resen spomin!

BANJŠICE. Rdeči banjškarji so v obilni meri spoznali, kako partizani načrtno uničujejo zasebno in sploh narodno premoženje. Seveda, da pa so do tega prišli, je moral poprej na marsikateri strehi zapeti rdeči petelin, ki mu pravijo partizani »gospodarska svoboda«. Vsi tisti, ki so dosedaj simpatizirali z zločinsko OF, so končno vendarle spoznali, kakšna je ta svoboda, ki jih ta OF vanjo tira. Sedaj le vidijo, da so vsega gorja in vseh nesreč krivi partizani, katere niso omečile ne prošnje ne solze ubogega prebivalstva. Žrtve morajo biti in mora jih biti čim več! Kjer ni žrtev, kjer so hiše še cele, kjer je imetje še ohranjeno, kjer ni pokončanih življenj, tam ni svobode. Le kadar te pripravijo ob vse, da nimaš več, kar bi branil, takrat si svoboden, takrat uživaš zemeljski raj.

Banjškarji! Zdaj ste spregledali in ali je to dovolj? Če bodo še prišli jih nikaner ne pozdravljajte s solzami in prošnjami, saj to pri njih itak nič ne zaleže, kar so zamorili v sebi vse, kar je bilo človeškega. Vzemite v roke puške in to bo vaš najboljši odgovor na vprašanja!

SEDLO. Sredi februarja so nas obiskali domobranci in zajeli vse terence, razen Kramar Ivana. Radi pa bi le videli, da bi tov. Janez in tov. Strela, ki sta terorizirala cel okraj, prejela za služeno plačilo.